

Práva a povinnosti znalců a právní aspekty oceňování

3. blok

Skutkové a právní otázky ve znalectví

Prolínání znalectví a právních pojmů (škoda aj.)

Druhy znaleckých posudků

© Miroslav Frýdek

Prezentace slouží jako studijní materiál pro účastníky kurzu Oceňování lesa a rostlinstva 2024 pořádaného Lesnickou a dřevařskou fakultou MENDELU ve dnech 11. – 12. října 2024 a není volně šiřitelná bez písemného souhlasu autora. Názory v něm uvedené jsou pouze odbornými názory autora. profesní

3. blok

A. Skutkové a právní otázky ve znalectví, prolínání znalectví a právních pojmů (škoda aj.)

B. Druhy znaleckých posudků

- Rozdíl mezi **skutkovým zjištěním a právním posouzením si neuvědomují soudy**, pokud zadávají úkol znalcům tak, že se mají vyjadřovat k otázkám, u nichž nejde o odborné posouzení konkrétní skutečnosti, **nýbrž** o právní posouzení určitého skutkového stavu nebo o výklad právního předpisu.

3

- sp. zn. 9 C 177/77 okresní soud v Bruntále uložil znalci, aby sdělil, o kolik procent lze snížit náhradu za užívání bytu v důsledku nedostatečné dodávky teplé vody.
- okresní soud v Teplicích ve věci vedené pod sp. zn. 18 C 82/78 uložil znalci, aby posoudil, zda žalobce nese vinu na dopravní nehodě.

4

- Okresní soud v Bruntále ve věci vedené pod sp. zn. 8 C 250/77, v níž šlo o náhradu za ztížení společenského uplatnění žalobkyně, uložil znalci, aby posoudil, jak je žalobkyně vyražena "z politického, rodinného, turistického a pohlavního života".
- Okresní soud v Děčíně ve věci vedené pod sp. zn. 11 C 747/77 uložil znalci, aby "provedl odhad svršků, které jsou v držení účastníků".
- Ve věci vedené pod sp. zn. 6 C 372/77 okresního soudu v Nymburce bylo v řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů ponecháno na znalci, aby zjistil, které věci má ocenit.

5

- Ve věci vedené pod sp. zn. 8 C 222/78 okresního soudu v Bruntále byl v řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů ustanoven znalec k vypracování posudku o ceně věcí hned po podání návrhu na zahájení řízení, ještě předtím než bylo zjištění, které věci patří do tohoto spoluvlastnictví.
- Ve věci vedené pod sp. zn. 2 C 76/77 okresního soudu v Litoměřicích, v níž šlo o náhradu škody, znalec sám požádal soud o doplnění řízení provedením důkazů výslechem svědků a listinami.
- Ve věci vedené pod sp. zn. 8 C 91/77 okresního soudu v Bruntále uložil soud znalci, aby v řízení, v němž šlo o náhradu škody, si sám opatřil důkazní materiál týkající se autonehody. Znalec pak soudu oznámil, že se mu nepodařilo opatřit si od orgánů SNB bližší podklady a že proto nemůže provést zadaný úkol.

6

Příklad

- Rozdíl mezi skutkovým a právním závěrem je **otázka pravosti podpisu zůstavitele na závěti**
- Závěr, že podpis není podpisem zůstavitele, je závěrem skutkovým.
- Znalecký posudek však už nemůže obsahovat znalecův závěr, že závěť je neplatná, neboť takový závěr přísluší soudu, byť bude do značné míry závislý na znaleckém posudku.

7

„b“ – písmeno je ve sporném i srovnávacím materiálu shodně zahájeno vlevo, na pomezí středního a horního pásma; hlubší spodní oblouk je zakončený ostřejším zátřhem,

sporný materiál č. 1/2013 „Sbohem“

srovnávací materiál č. 3/2013 „budeme“

„d“ – ve sporném rukopisu je uzavřený spodní ovál směřovaný doleva k základně. Ve srovnávacím materiálu je naopak ovál písmene otevřený ze shora a směřuje k základně kolmo.

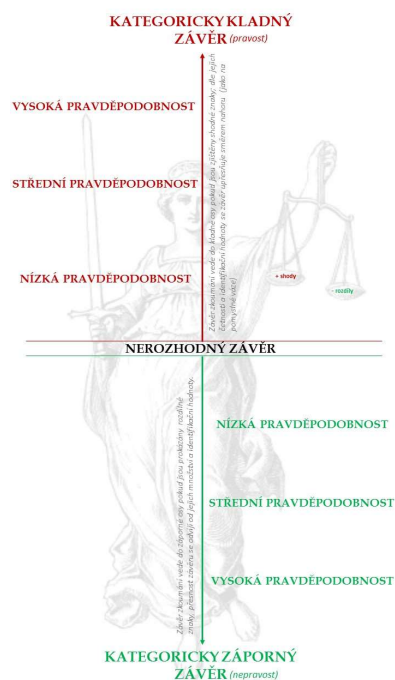
sporný materiál č. 1/2013 „dívčera“

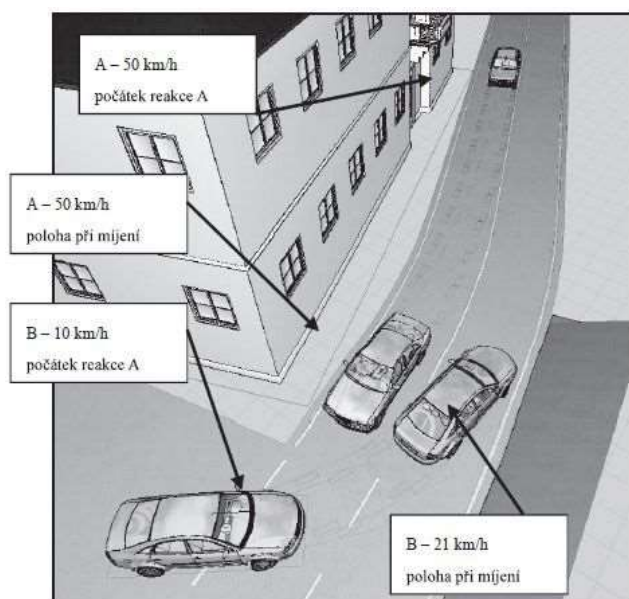
srovnávací materiál č. 2/2013 „dostat“

Převzato z:
<https://www.hornychova.cz/znalecky-posudek/>

8

Převzato z:
<https://www.hornychova.cz/zn-alecky-posudek/>

**Interpretace výsledků
analýzy v otázce**

"Přednosti v jízdě"

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 7. 5. 1965, sp. zn. 10 Tz 29/65

III. Účelem znaleckého posudku podle § 105 tr. ř. je objasnění skutkových okolností na základě odborných znalostí v příslušném odboru. Podle § 107 odst. 1 věty druhé tr. ř. znalci nepřísluší řešit právní otázky, tedy ani podávat výklad ustanovení vyhlášky č. 141/1960 Sb., o pravidlech silničního provozu; řešení těchto otázek přísluší jen orgánům, činným v trestním řízení.“

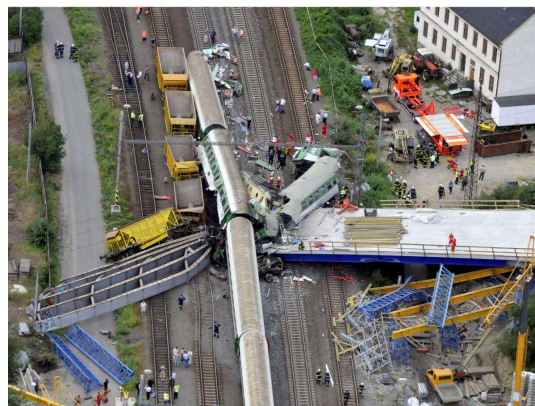
11

Např. II.ÚS 2172/14 ze dne 10. 3. 2015. N 54/76 SbNU 747

- Teprve až na základě důkladně zjištěného skutkového stavu je možné učinit právní závěry!

12

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 5. 2002, sp. zn. 2 To 76/02

Těžká újma na zdraví je formálním znakem skutkové podstaty řady trestných činů, a její posouzení podle jednotlivých alternativ § 89 odst. 7 písm. a) až ch) TrZ je proto otázkou právní, kterou musí vyřešit soud (v přípravném řízení policejní orgán a státní zástupce), nikoli znalec. Znalci z žádného lékařského odvětví podle § 107 odst. 1 věty druhé TrŘ nepřísluší se k této otázce přímo vyjadřovat, a to ani ze soudně lékařského hlediska. Pro správné vyřešení této právní otázky však musí mít soud k dispozici odborné lékařské, popř. znalecké lékařské, podklady, z nichž musí být zejména zřejmé, o jaké zranění (onemocnění) jde, jak bylo podle poznatků lékaře (znalce) způsobeno, jaké potíže jsou pro poškozeného s tímto zraněním (onemocněním) spojeny a jak dlouho mělo nebo pravděpodobně bude mít vliv na jeho dosavadní způsob života.“

13

II.ÚS 2172/14 ze dne 10. 3. 2015. N 54/76 SbNU 747

- Ústavní soud vyslovuje pochybnosti i nad samotnou formulací otázky k předmětnému znaleckému posudku ze strany soudu:
- „Zda žalovaný auditor při vypracování závěrečných zpráv o ověření účetních závěrek společnosti AIB k 31. 12. 2003 a k 31. 12. 2004 postupoval v souladu se zákonem č. 254/2000 Sb. a auditorskými směrnici, případně jaké povinnosti jako auditor porušil?“

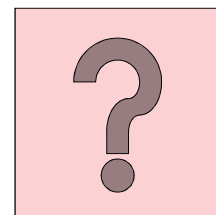
14

- Danou otázkou **byl znalec** do značné míry v podstatě **nabádán k zodpovězení otázky ryze právního charakteru**, jejíž hodnocení ovšem přísluší primárně rozhodujícímu soudu, nikoliv znalci
- Úkolem obecných soudů tak bude posoudit daný případ znovu, přičemž jsou vázány právním názorem Ústavního v tom směru, že jsou povinny důkladně se vypořádat s důkazními návrhy stěžovatele.

15

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 171/2008 ze dne 7. 1. 2009

- „Závěr o tom, **zda zjištěné projevy vady brání nebo nebrání řádnému užívání prodané věci, není otázkou znaleckou, nýbrž je právním posouzením zjištěných skutečností**, které přísluší výlučně soudu, přičemž toto posouzení vychází především z účelu, jemuž prodaná věc slouží.“

16

- Brání-li neodstranitelná vada užívání věci jako věci bez vady, má kupující právo na výměnu věci nebo právo na odstoupení od smlouvy, záleží přitom na jeho úvaze. Právo na odstoupení od smlouvy o koupi věci prodané v obchodě pro neodstranitelnou vadu má tak kupující jen za splnění dalšího předpokladu, a to, že vada brání tomu, aby věc mohla být řádně užívána jako věc bez vady; jinak má pouze právo na slevu.

17

Jaké byly vady

- pravé a levé dveře v poloze zavřené přesahují hrany karoserie,
- dveře se špatně zavírají, usazení dveří do tvarové kontury karoserie z pozice rovnoměrnosti mezer neodpovídá výrobním normám,
- mezery mezi jednotlivými díly vozidla prokazatelně nelícují,
- je poškozen materiál střešního polstrování,
- podlahové koberce nepřísluší typu vozidla,
- předání pouze jednoho kusu ovladače spínací skříňky,
- nepředání klíče k palubní desce,
- kryt zadního pravého osvětlovacího tělesa má drobné prasklinky a
- postranní dveřní okna vykazují pravidelné podélné rýhy zvenku i zevnitř

18

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 557/2004 ze dne 14. 3. 2006

- Právní otázkou je i výše přiměřené slevy ze sjednané ceny tak, aby odpovídala povaze a rozsahu vad.

19

Jak položit otázku?

- A. Je zhotovitel odpovědný za způsobenou vadou stavby?
- B. Co je příčinou vady stavby?
- C. Má objednatel vůči zhotoviteli kvůli vadám díla nárok na slevu z ceny v určité výši?
- D. Má dílo vady technického rázu a co je jejich příčinou?

20

Jak položit otázku?

- A. Je zhotovitel odpovědný za způsobenou vadou stavby?
- B. Co je příčinou vady stavby?
- C. Má objednatel vůči zhotoviteli kvůli vadám díla nárok na slevu z ceny v určité výši?
- D. Má dílo vady technického rázu a co je jejich příčinou?

21

Škoda (v trestním právu) – otázka právní či skutková?

§ 137 TZ Stanovení výše škody:

Při stanovení výše škody se vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává.

Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení věci v předešlý stav.

22

§ 137 TZ výklad

- Koncepční způsob ocenění určité změny majetku je otázkou právní a stanovuje se jím matematické porovnání peněžní ekvivalence tržní hodnoty majetku, nebo vyčíslením výdajů na uvedení majetku v předešlý stav, ať už opravou, nebo koupí věci nové.

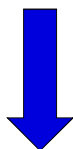
23

- Pro účely trestního řízení se přímo nepoužije zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku:
- § 1 ZOM – upravuje způsob ocenění majetku a služeb pro účely stanovené zvláštními předpisy, to znamená jen v případech, pokud zvláštní předpisy odkazují na postup ocenění podle tohoto zákona a zároveň ZOM stanovuje, že se nepoužije tehdy, kdy zvláštní předpis stanoví jiný způsob oceňování = § 137 TZ

24

- Stanovení existence a výše škody je proto otázkou aplikace právních pravidel na zjištěný skutkový stav, zatímco otázkou skutkovou je určení konkrétních ekonomických hodnot, z jejichž rozdílu může být vyvozována škoda a její výše v závislosti na právní intepretaci.

– [HTTPS://ADVOKATNIDENIK.CZ/2020/12/11/VLIV-NOVEHO-ZNALECKEHO-PRAVA-NA-ZJISTOVANI-SKODY-V-TRESTNIM-RIZENI/](https://advokatnidenik.cz/2020/12/11/vliv-noveho-znaleckeho-prava-na-zjistovani-skody-v-trestnim-rizeni/)

25

- Za škodu lze považovat určitý druh snížení ekonomické hodnoty majetku = **to je otázka právní.**
- Zjištění dané ekonomické hodnoty = **je otázka skutková.**

26

Otázky právní

- Jaká ekonomická hodnota je relevantní pro stanovení škody – tj. zda se má vycházet z maloobchodní, velkoobchodní či konkrétní nabídkové/realizované ceny poškozené věci (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2019, sp. zn. 5 Tdo 359/2019, a ze dne 6. 4. 2016, sp. zn. 7 Tdo 177/2016)

27

Otázky právní – pokračování

- V případě neoprávněného zpřístupnění rozmnoženiny autorského díla se při stanovení škody má vycházet z ceny autorské licence ke zpřístupňování díla veřejnosti, nebo z ceny za přístup koncového zákazníka k dílu? (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2014, sp. zn. 5 Tdo 171/2014, publikované pod č. 39/2015 Sb. rozh. tr.)

28

Otázka skutková

- **Zjištění konkrétní** maloobchodní či velkoobchodní **ceny** v daném čase a místě nebo ceny autorské licence **představuje otázku skutkovou.**

29

S cílem vypracovat kvalitní a přezkoumatelný znalecký posudek je třeba postupovat tak, aby zadavatel tohoto posudku položil otázky znalci:

- v takové formě, aby nedošlo ke konfliktu skutkových a právních otázek;
- v kontextu příslušné právní věci;
- tak, aby znalec nepřekročil hranice své odborné kompetence;
- tak, aby napomohly k celkovému posouzení skutkového stavu.

Viz Bulletin Komory daňových poradců ČR 4/2022

30

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/97

„II. Znalecký posudek nelze odmítnout jen proto, že znalec se nad rámec svého oprávnění vyjadřoval i k otázkám právním. Skutečnost, že znalec ve svém posudku zaujme stanovisko k otázce, jejíž zodpovězení přísluší soudu, nečiní tento posudek nepoužitelným, pokud obsahuje odborné poznatky a zjištění, z nichž znalec tento právní závěr učinil a které umožňují, aby si soud tentýž nebo jiný takový závěr dovodil sám.“

31

3. blok

A. Skutkové a právní otázky ve znalectví, prolínání znalectví a právních pojmů (škoda aj.)

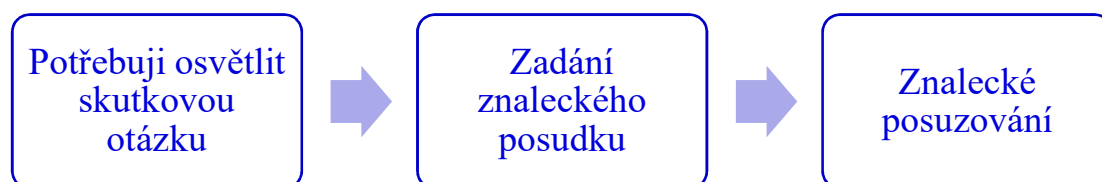
B. Druhy znaleckých posudků

32

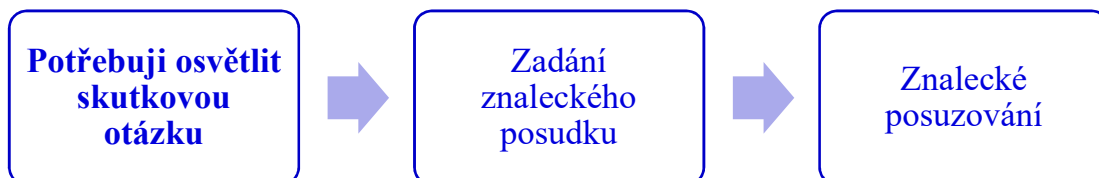

33

34

35

Kdy přivolat znalce?

- § 127 odst. 1 OSŘ
  - Závisí-li rozhodnutí na **posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí** ...
- § 56 SŘ
  - Závisí-li rozhodnutí na **posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, které úřední osoby nemají** ....
- § 105 odst. 1 TŘ
  - Je-li **k objasnění skutečnosti** důležité pro trestní řízení **třeba odborných znalostí** ...

36

– **Např. 33 Odo 324/2005**

- Podle § 127 odst. 1 o. s. ř. závisí-li rozhodnutí na **posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí**, ustanoví soud po slyšení účastníků znalce. Soud znalce vyslechne; znalci může také uložit, aby posudek vypracoval písemně. Je-li ustanoveno několik znalců, mohou podat společný posudek. Místo výslechu znalce může se soud v odůvodněných případech spokojit s písemným posudkem znalce.

– **§ 13 odst. 1 vyhl. 37/1967 Sb.**

- Příslušný orgán, který v řízení ustanovil znalce, **vymezí ve svém opatření jeho úkol**, podle okolností případu též **formou otázek** tak, aby se znalec zabýval jen takovými skutečnostmi, **k jejichž posouzení je třeba jeho odborných znalostí**.

37

§ 125 o.s.ř.

- Za důkaz mohou sloužit **všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci**, zejména výslech svědků, **znalecký posudek**, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud.

38

§ 89 odst. 2 trestního řádu

- Za důkaz může sloužit **vše, co může přispět k objasnění věci**, zejména výpovědi obviněného a svědků, **znalecké posudky**, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. **Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout.** Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.

39

§ 127 odst. 1 o.s.ř.

- Závisí-li rozhodnutí na **posouzení skutečností**, k nimž je třeba **odborných znalostí**, vyžádá soud **u orgánu veřejné moci odborné vyjádření**. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření, **ustanoví soud znalce**. Soud znalce vyslechne; znalci může také uložit, aby posudek **vypracoval písemně**. Je-li ustanoveno několik znalců, **mohou podat společný posudek**. Místo výslechu znalce může se soud v odůvodněných případech **spokojit s písemným posudkem znalce**.

40

Důkazní prostředky k vyřešení odborné skutkové otázky

- Odborné vyjádření orgánu veřejné moci (§ 127 odst. 1 osř, věta první)
- Odborné stanovisko soukromé osoby (§128 osř)
- Soudní znalecký posudek (§ 127 odst. 1 osř, věta druhá)
- Písemný soudní znalecký posudek (§ 127 odst. 1 osř., věta poslední)
- Revizní znalecký posudek fyzické osoby (§ 127 odst. 2 osř)
- Revizní ústavní znalecký posudek (§ 127 odst. 3 osř)
- Soukromý znalecký posudek fyzické osoby (§ 127a osř)
- Soukromý ústavní znalecký posudek (§ 127a osř)
- Soukromý revizní znalecký posudek (§ 127a osř)
- Písemný soukromý posudek (§ 127a osř.)

Občanské soudní
řízení

41

- Odborné vyjádření (§ 105 odst. 1 TŘ, věta první)
- Znalec/soudní znalecký posudek (§ 105 odst. 1 TŘ v, věta druhá)
- Znalecká kancelář (§ 109a TŘ)
- Soudní ústavní znalecký posudek (§ 110 TŘ)
- Soukromý znalecký posudek fyzické osoby (§ 110a TŘ)
- Soukromý ústavní znalecký posudek (§ 110a TŘ)
- Soukromý „revizní“ znalecký posudek (§ 110a TŘ)
- Nový znalec (§ 109 TŘ)
- Znalec ad hoc (§ 111 TŘ)

Trestní řád

42

Kdo je znalec?

- **Znalec** je osobou, která **prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti**, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu **sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení** [sp. zn. 33 Odo 324/2005].
- Znalec je osoba od stran i soudu rozdílná
- Úkolem znalce je na základě skutečností, událostí či stavu sdělit svůj subjektivní úsudek (pravdivost posudku)
- Subjektivní úsudek čerpá ze svých zvláštních odborných znalostí

43

Vrchní soud v Olomouci, sp. zn. 1 To 19/2006

- Provádění vyšetřovacích úkonů a **obstarávání podkladů pro znalecké zhodnocení svěčuje trestní řád zejména orgánům činným v trestním řízení**, když současně připouští i aktivitu dalších procesních stran (zejm. poškozeného a zúčastněné osoby) v procesu dokazování

44

Sp. zn. I. ÚS 1012/07 ze dne 16. 10. 2008, N 173/51 SbNU 141

- ÚS konstatuje, že pokud obecné soudy zvolily cestu dokazování vedoucí k opatření důkazního prostředku stěžejního pro závěr ve věci, vytvořily tak situaci, v níž bylo třeba respektovat všechny zákonné požadavky, kladené na dokazování jako takové.
- Pokud bylo stěžovatelům, ať již kýmkoliv, znemožněno zúčastnit se místního šetření znaleckého ústavu, neměli pak možnost vyjadřovat se k získávání podkladů pro tento posudek na místě samém;

45

- To lze srovnat se znemožněním vyjadřovat se k prováděnému důkazu, i když se v místním šetření, jak je výše uvedeno, jednalo "jen" o získávání podkladů pro znalecký posudek. Z hlediska oprávněných zájmů stěžovatelů však šlo o deficit významný, a to i z toho důvodu, že znalecký ústav nemohl být okamžitě konfrontován s jejich názory a připomínkami. Následná možnost stěžovatelů vyjádřit se k samotnému znaleckému posudku či posudkům na této vadě řízení již dodatečně nic změnit nemůže.

46

Otázky?